

Список літератури

1. Мармуль Л.О., Федорчук О.М. Ефективність використання основних засобів аграрних підприємств.-О.М. Федорчук – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 208 с.
2. Зарук Н. Оценка кредитного потенциала сельхозтоваропроизводителей / Н. Зарук, Д. Мурзин //АПК: экономика, управление. – 2007. – № 2. – С.25-27.
3. Євтух Л.Б. Управління механізмом кредитування довгострокових програм розвитку економіки в Україні– Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. — Л., 2005. — 20с.
4. Колотуха С.М. Реформування кредитних відносин в аграрному секторі економіки / С.М. Колотуха, К.М. Мельник // Економіка АПК. – 2002. – № 12. – С.74.

Одержано 20.04.10

УДК 659075.0

В. Є. Мороз, проф., канд. техн. наук, Д. І. Соколов, студ. гр. МЕ-08-3

Кіровоградський національний технічний університет

Формування техніко – економічного потенціалу галузі: методи амортизації основних фондів

У статті висвітлено сучасні методи амортизації основних фондів, наведені формули їх розрахунку, вказані позитивні та негативні сторони того чи іншого методу.

амортизація, амортизаційні відрахування, П(С)БО, спрацювання, основні фонди, період часу, сума амортизації, норма амортизації, вартість об'єкта

Постановка проблеми та її актуальність. Усі основні засоби, крім землі піддані фізичному та моральному зносу, тобто під впливом фізичних сил, технічних та економічних факторів вони поступово втрачають свої якості та приходять до непотребу. Тому і використовують амортизацію основних фондів. Але який метод амортизаційних відрахувань обрати?

Метою статті є дослідження методів нарахування амортизації основних фондів та виявлення їх ефективності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання вибору методу амортизаційних відрахувань основних фондів знайшли відображення в працях таких науковців як А.В. Шегда, Л.І. Шваб, О.О. Гетьман, В.М. Шаповал, П.В. Круш, Б.М. Сердюк та інші.

Викладення основного матеріалу. Основні фонди протягом тривалого функціонування зазнають фізичного, економічного спрацювання та техніко-економічного старіння.

Під фізичним спрацюванням (зношенням) основних фондів розуміють явище поступової втрати ними своїх первісних техніко-експлуатаційних якостей, тобто споживчої вартості, що призводить до зменшення їх реальної вартості, тобто економічного спрацювання.

Амортизація основних фондів – процес поступового перенесення вартості основних фондів на вартість виготовленої продукції з метою накопичення грошових коштів для повного їх відновлення.

П(С)БО 7 «Основні засоби» пропонує проводити нарахування амортизації основних засобів (крім інших необоротних активів) із застосуванням таких методів:

- прямолінійного;
- виробничого;
- кумулятивного;
- зменшення залишкової вартості;
- прискореного зменшення залишкової вартості.

Розглянемо кожен з них.

Прямолінійний метод

За цим методом річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на очікуваний період часу використання об'єкта основних засобів.

$$Pa = \frac{Ba}{Kв}, \quad (1)$$

де Pa - річна сума амортизації;

Ba - вартість об'єкта, що підлягає амортизації;

$Kв$ - очікуваний період часу використання об'єкта основних засобів.

За цим методом амортизаційні відрахування розподіляються рівномірно протягом усього корисного терміну експлуатації об'єкта основних засобів з урахуванням ліквідаційної вартості. Переваги методу – простота розрахунку та рівномірність розподілу суми амортизації між обліковими періодами, що забезпечує зіставлення собівартості продукції з доходом від її реалізації.

Недоліком даного методу є те, що він не враховує морального зносу основних засобів, відмінність їх виробничої потужності в різні роки експлуатації та необхідність збільшення витрат на ремонт в останні роки служби.

Виробничий метод

За цим методом місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації.

$$Ma = Bc \times Om, \quad (2)$$

де Ma - місячна сума амортизації;

Bc - виробнича ставка амортизації;

Om - фактичний місячний обсяг продукції (робіт, послуг)

Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів.

$$Bc = \frac{Пв - Лв}{Но}, \quad (3)$$

де Bc – виробнича ставка амортизації;

$Пв$ - первісна вартість об'єкта;

$Лв$ – ліквідаційна вартість об'єкта;

$Но$ – загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити.

Виробничий метод забезпечує максимально рівномірний розподіл амортизованої вартості на вироблену продукцію. Однак необхідна інформація про очікуваний обсяг виробництва. Метод застосовується передусім для амортизації основного технологічного устаткування (машин, верстатів), за яким може бути визначено випуск продукції.

Кумулятивний метод

За цим методом річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта.

$$Pa = Ba \times Kк, \quad (4)$$

де $Kк$ – кумулятивний коефіцієнт.

За цим методом підприємства дістали змогу значно прискорювати списання вартості основних засобів не тільки у початковий, але і у завершальний періоди експлуатації. Тобто припускається, що об'єкт основних засобів використовується інтенсивніше або в перші роки експлуатації, або в останні. Якщо треба прискорити списання у завершальний період експлуатації основних засобів, то на перше місце ставиться дріб від ділення цілого значення першого року експлуатації, на друге – другого і т. д.

Метод зменшення залишкової вартості

За цим методом сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року та річної норми амортизації.

$$Pa = Ha \times Zv, \quad (5)$$

де Zv – залишкова вартість;

Ha – норма амортизації за рік.

Цей метод засновано на припущенні, що новий об'єкт основних засобів дасть найбільшу віддачу в перший рік його експлуатації, та його віддача (продуктивність, потужність) із року в рік зменшуватиметься. Методом зменшення залишкової вартості доцільно обчислювати амортизацію об'єктів, що піддаються швидкому моральному старінню. До таких об'єктів належать використовувані в адміністративних цілях транспортні засоби, прилади, засоби зв'язку, меблі, комп'ютери тощо.

Метод прискореного зменшення залишкової вартості

За цим методом річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється, виходячи зі строку корисного використання об'єкта, і подвоюється.

$$Pa = 2 \times Ha \times Zv, \quad (6)$$

де Zv – залишкова вартість;

Ha – норма амортизації за рік.

При методі прискореного зменшення залишкової вартості норма амортизації являє собою фіксовану (у відсотках) величину і застосовується до залишкової вартості об'єкта основних засобів. При цьому методі в перший рік експлуатації об'єкта основних засобів нараховується найбільша сума амортизації, потім вона зменшується щороку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Жоден з сучасних методів не є досконалим і вони потребують доопрацювань. Кожен має свої позитивні та негативні сторони. Тому підприємствам для забезпечення безперебійного процесу виробництва потрібно обрати метод амортизації який найкраще і найефективніше сприяв би відтворюючому процесу основних фондів.

Список літератури

1. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. –Київ, Центр навч. літ., 2006 – 488с.
2. Економіка підприємства: навчальний посібник / П.В. Круш, Б.М. Сердюк та ін.; за загал. ред. П.В. Круша –К.: Ельга-Н, КНТ, 2007. – 780с.
3. Економіка підприємства: навчальний посібник / за ред. А.В. Шегди. –К.: Знання, 2005 – 431с.
4. Шваб Л.І. Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-е вид. –К.: Каравела, 2005. – 568с.

Одержано 21.04.10